

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus I. vtrum Christus sit vnum, vel duo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

D. Thom.
Caiet.
Ricard.

Alexand.
III.

tionem concedi posse & debere in vtroque sensu supra posito, vt colligitur ex S. Thoma 4. contra gent. cap. 49. ad 6. 7. & 10. & Caietan. supra quaest. 2. articu. 5. & Ricard. d. 10. arti. 1. quaest. 1. ad vltim. Et ratio est, quia Christus, vt est sub humanitate, est persona composita, vt patres loquuntur: ergo est persona humana. Item, licet ab humanitate non habeat, vt persona sit, habet tamen, quod humana sit. Et cum hoc optime consonat, quod definit Alexander III. cap. Cum Christus, de haereticis, Christum, vt hominem esse aliquid, id est, primam substantiam humanam. Nec sequitur, Christus, in quantum homo, est persona humana: ergo, in quantum homo, est persona in sensu casuali: quia respectu Christi est argumentum a secundum quid, ad simpliciter. Et haec tenet de ista quaestione.

QUESTIO XVII.

De pertinentibus ad vnitatem in Christo, quantum ad esse, in duos articulos diuisa.

Inde considerandum est de his, quae pertinent ad vnitatem in Christo in communi. Nam de his quae pertinent ad vnitatem vel pluralitatem in speciali, suis locis determinandum est, sicut supra * determinatum est quod in Christo non est vna tantum scientia, & infra * determinabitur, quod in Christo non est vna tantum nativitas.

Considerandum est ergo primo de vnitatem Christi, quantum ad esse. Secundo, quantum ad velle. Tercio, quantum ad operari.

Circa primum quaruntur duo.

Primo, vtum Christus sit vnum vel duo.

Secundo, vtum in Christo sit tantum vnum esse,

ARTICVLVS I.

Vtrum Christus sit vnum vel duo.

Primum sic proceditur. Videtur, quod Christus non sit vnum, sed duo. Dicit enim Augustinus in primo de Trinitate * quia forma Dei accipit formam serui, vtumque Deus, propter accipientem Deum: vtumque, autem homo, propter acceptam hominem. Sed vtumque dici non potest, nisi vbi sunt duo. Ergo Christus est duo.

2. Præterea, vbi cumque est aliud, & aliud, ibi sunt duo. Sed Christus est aliud & aliud: dicit enim Augustinus. * in Enchirid. Cum in forma Dei esset, formam serui accepit, vtumque, vnus, sed est aliud propter Verbum, aliud propter hominem. Ergo Christus est duo.

3. Præterea, Christus non est tantum homo, quia sic purus homo esset. Ergo est aliquid aliud, quam homo: & ita in Christo est aliud & aliud. Ergo Christus est duo.

4. Præterea, Christus est aliquid, quod est Pater, & est aliquid, quod non est Pater. Ergo Christus est aliquid & aliquid. Ergo Christus est duo.

5. Præterea, sicut in mysterio Trinitatis sunt tres personae in vna natura, ita in mysterio Incarnationis sunt due naturae in vna persona. Sed propter vnitatem naturae, non obstante distinctione personae, Pater, & Filius sunt vnum secundum illud Ioann. 10. Ego & Pater vnum sumus. Ergo non obstante vnitatem personae, propter dualitatem naturarum, Christus est duo.

6. Præterea, Philosophus dicit in 2. Physi. * quod vnum & duo denominantur dicuntur. Sed Christus habet dualitatem naturarum. Ergo Christus est duo.

7. Præterea, sicut forma accidentalis facit alterum, ita forma substantialis aliud, vt Porphyrius dicit, * Sed in Christo sunt due naturae substantiales, humana, scilicet, & diuina. Ergo Christus est aliud & aliud. Ergo Christus est duo.

Sed contra est, quod Boetius dicit in libro de duobus naturis. In libro de duobus naturis, quod est, in quantum est, vnum est. Sed Christum esse vnum confitemur. Ergo Christus est vnum.

Respondetur dicendum, quod natura secundum se considerata, prout in abstracto significatur, non potest vere predicari de supposito seu persona, nisi in Deo, in quo non differt, quod est, & quo est, vt in prima parte habitum est. * In Christo autem cum sint due naturae diuinae, scilicet, & humana, altera earum, scilicet, diuina, potest de eo predicari, & in abstracto, & in concreto: dicimus enim, quod Filius Dei, qui supponitur in hoc nomine, Christus, & est diuina natura, & est Deus. Sed humana natura non potest predicari de Christo secundum se in abstracto, sed solum in concreto, prout, scilicet, significatur in supposito. Non enim vere potest dici, quod Christus sit humana natura quia natura humana non est nata predicari de suo supposito. Dicitur autem, quod Christus est homo, sicut & quod Christus est Deus: Deus autem significat habentem deitatem: & homo significat habentem humanitatem. Alter tamen habens humanitatem significatur per hoc nomen, homo, & aliter per hoc nomen, Iesus, vel Petrus. Nam hoc nomen, homo, importat habentem humanitatem indistincte, sicut & hoc nomen, Deus, indistincte importat habentem deitatem, hoc autem nomen, Petrus vel Iesus, importat distincte habentem humanitatem, scilicet, sub determinatis individualibus proprietatibus: sicut & hoc nomen, Filius Dei importat habentem deitatem sub determinata proprietate personalis. Numerus autem dualitatis in Christo ponitur circa ipsas naturas, & ideo si ambae naturae in abstracto predicantur de Christo, sequetur, quod Christus esset duo. Sed quia due naturae non predicantur de Christo, nisi prout significantur in supposito, oportet secundum rationem suppositi predicari de Christo vnum vel duo. Quidam autem posuerunt in Christo duo supposita, sed vnam personam, quae quidem videtur se habere secundum eorum opinionem tanquam suppositum completum vltima completionem. Et ideo, quia ponebant in Christo duo supposita dicebant, Christum esse duo neutraliter, sed quia ponebant vnam personam, dicebant Christum vnum masculinum: nam neutrum genus designat quiddam informe, & imperfectum: genus autem masculinum designat quiddam formatum & perfectum. Nestoriani autem ponentes in Christo duas personas, dicebant: Christum non solum esse duo neutraliter, sed etiam duo masculinum. Quia vero nos ponimus in Christo vnam personam & vnum suppositum (vt ex supra dictis patet *) sequitur, quod dicamus, quod non solum Christus est vnus masculinus, sed etiam, quod est vnum neutraliter.

Ad primum ergo dicendum, quod verbum illud Augustini, citatum in * non est sic intelligendum, quod ly, vtumque, tenetur ex parte predicati, quasi dicat, quod Christus sit vtumque, sed tenetur ex parte subiecti. Et tunc ly, vtumque, ponitur non quasi pro duobus suppositis, sed pro duobus nominibus significatibus duas naturas in concreto. Possum enim dicere, quod vtumque scilicet, Deus & homo, est Deus, propter accipientem Deum: & vtumque scilicet, Deus & homo, est homo, propter acceptum hominem.

Ad secundum dicendum, quod, cum dicitur, Christus est aliud & aliud, locutio est exponenda, vt sit sensus, habens aliud & aliam naturam. Et hoc modo exponit Augustinus. * in libro contra Iulianum. Vbi cum dixisset, in mediatore Dei & hominum, aliud Dei Filius, aliud hominis Filius, subdit. Aliud (inquam) pro discretionem substantiae, non alius pro vnitatem personae. Unde Gregorius Nazianzenus in Epistola ad Clidonium dicit. * Si oportet compendiose dicere, aliud quidem & aliud, id est, ex quibus

quaest. 8.
quaest. 35.

112
3. d. 6. q. 2.
art. 1. & di.
21. q. 1. art. 1.
9. 2. ad 6. Et
4. cont. c. 38.
fin. Et vnio
art. 3. 2. &
7. & art. 3.
& 4. per to
tum, & arti
5. ad 14.
Libro 1. de
Trinit. c. 7. in
fin. tom. 3.
Enchi cap.
35. à med.
tom. 3:

Lib. 3. tex. 18
som. 2.

cap. 10. h. 1.
tom. 1.
Ad Clid.
epist. 1.
pro. 1.
dum con-
Hanc
Sal-
dissim.

Saluator est: si quidem non idem est inuisibile visibilis, & quod absq; tempore, et, quod sub tempore, non autem alius & alius, absq; hac enim ambo vnum.

e Ad tertium dicendum, quod hoc est falsa, Christus est tantum homo: quia non excludit aliud suppositum, sed aliam naturam: eo quod termini in predicato positi, formaliter tenentur. Si vero adderetur aliquid, per quod traheretur ad suppositum, esset vera locutio: puta, Christus est tantum id, quod est homo. Non tamen sequitur, quod sit aliquid aliud, quam homo: quia ly; aliud, cum sit relatiuum diuersitatis substantie, proprie refertur ad suppositum (sicut & omnia relatiua facientia personalem relationem) sequitur autem, ergo habet aliam naturam.

Ad quartum dicendum, quod cum dicitur, Christus est aliquid, quod est Pater, ly, aliquid, tenetur pro natura diuina, B qua etiam in abstracto, predicatur de Patre & Filio. Sed cum dicitur, Christus est aliquid, quod non est Pater, ly, aliquid, tenetur, non pro ipsa natura humana, secundum quod significatur in abstracto, sed secundum quod significatur in concreto: non quidem secundum suppositum distinctum: sed secundum suppositum indistinctum, prout, scilicet, substantia nature, non autem proprietatibus indiuiduantibus. Et ideo non sequitur, quod Christus sit aliud & aliud, vel quod sit duo: quia suppositum humane nature in Christo, quod est persona Filii Dei, non ponit in numerum cum natura diuina, que predicatur de Patre & Filio.

Ad quintum dicendum, quod in mysterio diuina Trinitas natura diuina predicatur etiam in abstracto de tribus personis, & ideo simpliciter potest dici, quod tres persone sint vnum. Sed in mysterio Incarnationis non predicatur ambæ nature in abstracto de Christo, & ideo non potest simpliciter dici, quod Christus sit duo.

Ad sextum dicendum, quod duo dicitur, quasi habens dualitatem, non quidem in aliquo alio, sed in ipso, de quo duo predicantur. Sit autem predicatio de supposito, quod importatur per hoc nomen, Christus. Quamuis igitur Christus habeat dualitatem naturarum, quia tamen non habet dualitatem suppositorum, non potest dici Christus esse duo.

Ad septimum dicendum, quod alterum, importat diuersitatem accidentis, & ideo diuersitas accidentis sufficit ad hoc quod aliquis simpliciter dicatur alterum. Sed, aliud importat diuersitatem substantie: substantia autem dicitur, non solum natura, sed etiam suppositum: ut dicitur in 5. Metaph.* & ideo diuersitas nature non sufficit ad hoc, quod aliquis simpliciter dicatur aliud, nisi adsit diuersitas secundum suppositum. Sed diuersitas nature facit aliud secundum quid, scilicet, secundum naturam, si non adsit diuersitas suppositi.

COMMENTARIUS.

Videtur magis D. Thomas tractare hoc loco modum loquendi in hac questione, quam rem ipsam, res enim ipsa satis in questione secunda tractata & explicata videtur: ibi enim ostensum est, Christum esse vnā personam ex duabus naturis compositam non accidentaliter, sed per se as substantialiter. Hic ergo inquiritur, an hoc satis sit, ut Christus simpliciter dicatur vnus, vel vnum: nam licet D. Thomas in titulo tantum proponat, an Christus sit vnum, vel duo in neutro genere, ut Caietanus aduertit, tamen in articulo, tam in neutro genere, quam in masculino satisfaciunt questionibus.

b Respondet ergo D. Thomas duplici assertionione. Prima est, Christus est vnus, etiam si hoc predicatum masculine sumatur. In qua conueniunt cum D. Th. Scholastici in 3. distinctione. 6. vbi bene Scotus question. 2. & res est certa de fide. Quæ probari potest primo, omnibus Scripturæ testimoniis, quibus in su-

Fr. Suarez Tom. 1.

perioribus ostensum est, vnum & eundem esse Deum & hominem, ad Timot. 2. Vnus Mediator Dei, & hominum, homo Christus Iesus. Secundo ita docent Concilia omnia, quæ de hoc mysterio loquuntur. Ephesium in confessione fidei, & canon. 2. & 3. vbi damnantur, qui Christum in duo diuidunt, Chalcedon. actio 1. V. Synodo, actio. 8. VI. Synodo, actio. 11. & 18. Concil. Lateranen. sub Martin. I. Et denique, vbi cunque agitur contra Nestorium, definitur, Christum esse vnā personam compositam: & in Symbolo Athanasij, Non duo tamen, sed vnus est Christus, & infra, Nam sicut animarationalis & caro vnus est homo, ita Deus & homo vnus est Christus, & infra, vnus omnino, non confusione substantie, sed vnitatem personæ, & in Symbolo Niceno, Et in vnum Dominum Iesum Christum, & Eutych. Pap. de Christo loquens, inquit, Vtrinque vnus existens, dum ipse ex vnitū in idipsum naturā, natura vtriusque res eadem est: & Leo Papa epistola 95. alias 97. ad Leonem Augustum cap. 2. Cum ergo, inquit, vnus sit Dominus Iesus Christus, & vera Deitatis, veraque humanitatis in ipso vna prorsus eademque persona sit, & c. & infra, Inseparabiliter vnus, atque idem est, & totus hominis filius propter carnem, & totus Dei Filius, propter vnā cum Patre Deitatem: & ibidem multa congerit Patrum testimonia in huius veritatis confirmationem. Idem Ambros. libro 2. de Fide cap. 4. Augustin. in Enchirid. cap. 38. & tractat. 78. in Ioan. dicit, Vtrumque simul, scilicet, Deus, & homo, non duo, sed vnus Christus. Fulgent. libr. de Incarnat. cap. 11. in huius confirmationem, adducit illud Matthæi 28. Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, adinnges, quod Actorum 2. & ad Romanos 6. dicitur Baptismus dari in nomine Christi. Nam, quia omnino vnus, inquit, est Filius & Christus Deus & homo, quod datur in nomine Filij, dari dicitur in nomine Christi, similia habet Petr. Diaconus libro de Incarnation. cap. 3. & ex professo probat Damascenus libro tertio de Fide capite 5. 7. & 11. & Cyrillus Alexandrin. libro de fide ad Theodosi. dicit, post vnitatem non posse intelligi Christum esse duo. Quia licet mens in eo intelligat duas naturas, hæc tamen contemplatio, inquit, vtriusque in vnitatem concursus non excludit, vnus itaque ad numerum est Christus. Ratio vero est, quia, vnus, masculine & simpliciter dictus, indicat vnitatem suppositi seu personæ, ut ex communi modo loquendi constat: unde in Trinitate tres personæ, licet dicantur vnum in neutro, & vnus Deus, non tamen vnus simpliciter, ne significetur vnitatem personæ. Vnus, enim hoc modo sumptus, adiectiuus terminus est, & ideo simpliciter positus à parte prædicati, suum significatum applicat supra suppositum subiecti. Tandem Christus est vnus homo, & vnus Deus, & vnus Deus homo, ergo.

Secunda assertio Diui Thomæ est, Christum etiam esse vnum simpliciter, & absolute, quamuis illud predicatum in neutro genere sumatur. Consentiant etiam Theologi supra citati. Marfil. questione 6. articulo 3. dub. 1. ad quartum, dicit, in Christo esse plura indiuidua, licet ipse non sit plura, sed illud primum dixit propter plures naturas. Et hæc conclusio etiam sumitur ex omnibus testimoniis citatis, nam hoc etiam intendunt, ut bene notauit Nicetas libro 3. Thesaur. cap. 38. & constat, quia hoc sensu definiunt in Christo esse veram vnitatem per propriam compositionem, & vnitatem sine imperfectione. Et hinc sumitur ratio conclusionis, quia, vnum, cum substantie dicatur, significat, vel vnum suppositū vel vnum indiuiduum, vel vnum ens: sed Christus est vnum suppositum, & vnum indiuiduum vtriusque nature, & vnum ens, non simplex, sed compositum: quia compositio ex multis rebus, præsertim si substantialis sit, & ex eis resultat vnum per se, non tollit vnitatem simpliciter: ac vero licet in Christo sint plures nature tamen illæ substantialiter cōiunguntur ad constituendum per se vnum. Alia ratione

Ccc 2 hoc

1. Tim. 2.
Conc. Ephes.
fin.
Chalcedon.

V. Synod.
VI. Synod.
Conc. Lateran.
rati.
Symbol.
Athanasij.

Symbol.
Nicoen.
Eutychian.
Pap.
Leo Pap.

Ambrosij.
Augustini.
Fulgentij.
Matthæi 28.

Ad. 2.
Rom. 6.

Petr. Diacon.
Damascen.
Cyrillus.
Alexandrin.

Marfil.

Nicet.

Lib. 4. me.
rap. 15.
tom. 3.

Sicut in.

hoc probat D. Thomas, quia in Christo non sunt aliqua duo, quæ de ipso prædicari possint, quia licet in illo sint duæ naturæ humanitas & diuinitas, tamē illæ in abstracto: & ut duæ sunt, non possunt prædicari de Christo: ergo Christus simpliciter non est duo: ergo est vnum, sicut humanitas licet ex anima & corpore constet, quæ duo sunt, tamen, quia anima & corpus nō prædicantur de humanitate, sed compositum ex illis, ideo simpliciter nō est duo sed vnū.

Durand.

Contra hanc D. Tho. doctrinam sentit Durand. in 3. dist. 6. q. 1. art. 2. qui dicit, Christum simpliciter non esse dicendum vnum, neque plura, sed cum addito, esse vnum suppositum, & habere duas naturas: Sed multum errat in modo loquendi, neq. affert probabile fundamentum, cui oportet satisfacere.

Solet vero hic disputari circa rationem D. Thom. quævis Christus non sit duæ naturæ diuine, an complexiue possit dici, quod sit duæ naturæ, siue humanitas, & diuinitas. Sed de hoc dubio satis dictum est disputatione præcedenti sect. 2. in fine.

D. Thom.
1. Argum.
August.

Argumentum primum D. Thom. fundatur in testimonia August. lib. 1. de Trinit. ca. 7. circa finem; ubi sic inquit. Quia forma Dei accepit formam seruī, vtrumq. Deus, & vtrumq. homo: sed vtrumq. Deus propter accipientem Deum, vtrumq. autem homo propter acceptum hominem: ubi verbum illud, vtrumq., videtur indicare Christum esse plura: exponit autem D. Thom.

August.

Augustinum posuisse nomen illud, vtrumq., non pro duobus suppositis, sed pro duobus nominibus significantibus idem suppositum sub diuersis naturis, scilicet, Deus & homo. Aliter exponi posset mens Augustini ex alio eius loco supra citato tractat 78. in Ioan. ubi scilicet, nomen illud, vtrumq., propter duas naturas positum sit, ita ut sensus sit, vtramque simul vnū esse, seu componere Christum, qui sensus ex verbis eius colligi videtur, sic enim inquit, Agnoscamus geminam substantiam Christi, diuinam, (scilicet, quæ æqualis est Patri, humanam, quæ maior est Patri, vtrumq. autem simul, non duo, sed vnus est Christus, ne sit quaternitas, non trinitas, Deus: sicut enim vnus est homo, anima rationalis & caro, sic vnus est Christus, Deus & homo, ac per hoc Christus est Deus, anima rationalis, & caro. Vbi ex contextu constat illud verbum, vtrumque, ad vtramque naturam referri: eundem esse sensum alterius loci, patet ex verbis sequentibus, cum enim dixisset, Vtrumque Deus & homo, subdit, Neq. enim illa susceptione alterum eorum in alterum conuersum est, nec diuinitas in creaturam, nec creatura in diuinitatem. In hoc autem sensu explicari potest hæc propositio in sensu causali, iuxta supra dicta, disput. præceden. sect. 2.

Scot.
D. Thom.

In secundo, tertio, & septimo argumento, innuat D. Thomas dubium, an Christus possit dici aliud & aliud, & quidem D. Thomas hic simpliciter videtur negare hanc locutionem, & rationem reddit ad 3. quia, cum, aliud, sit relatiuum diuersitatis substantiæ, proprie refertur ad suppositum, & hanc sententiam sequitur Scotus dist. 6. At vero idem D. Thomas supra qu. 2. artic. 3. ad 1. expresse docuit contrariam sententiam, dicens: Sicut alterum & alterum in creaturis non significans diuersitatem suppositorum, sed formarum accidentalium: ita aliud & aliud in Christo, non significare distincta supposita, sed diuersas naturas substantiales: quam sententiam sequitur Palud. & Ricard. dicta dist. 6. & VValden. lib. 1. Doctrin. fid. antiq. cap. 22. & videtur esse expressa sententia Damasc. lib. 3. de Fid. cap. 7. dicentis. Aliud, personam indicat, aliud, naturam: vnde August. lib. contra Felician. cap. 11. In homine, inquit, non aliud homo anima, aliud homo corpus, sed aliud anima, aliud corpus, sic in Mediatore, aliud Dei Filius, aliud hominis filius, sed non alius, & alius, sed vnus & idem. Idem fere in enchirid. cap. 35. & 36. Et confirmari potest, nam, si aliud & aliud diceret diuersitatem suppositorum, in Trinitate Pater & Filius possent dici aliud & aliud, quod est contra omnes Sanctos, Aug. & Damasc. supra Nazian. &

Nazian.

hos, quos statim referam. Quod si responderetur relatiuum, aliud, dicere diuersitatem suppositi & naturæ, & ex secundo capite. illam locutionem in Trinitate esse falsā. Contra hoc est ratio, quæ ex D. Tho. supra desumitur, quia, alterum & alterum non dicunt diuersitatem suppositi, nam idem dicitur alter & se ipso, si accidentaliter mutatus sit: ergo neq. aliud & aliud necessario dicit diuersitatem suppositorum: nam licet sit relatiuum substantiæ, solum dicit diuersitatem essentialē in natura substantiali.

In hac re primo certum est, Christum non posse dici aliud & aliud. Itā docet Patres citati quia, sicut vnus masculinus, proprie refertur ad vnitatem personæ, ita, aliud, ad eiusdem distinctionē, & ideo in Trinitate Pater dicitur aliud à Filio. Secundo est certum, in Christo esse aliud & aliud, quia natura diuina est aliud ab humana, & e converso, quomodo Nazian. Aliud inquit, & aliud sunt, ex quibus est Saluator, non tamen aliud atq. aliud, ambo enim hæc connexionē vnū sunt: cuius contrarium dicit esse in Trinitate, ubi Pater est aliud à Filio, non aliud. Quæ doctrina Nazian. refertur, & probatur in Concil. Chalced. actio. 4. & similem habet Athanas. epist. ad Epist. sub fin. Cyrill. lib. de Incarnat. c. 36. ubi dicit, Christum esse Deum & hominem, secundum aliud & aliud. Leo Pap. epist. 10. c. 4. Quamuis in Domino Iesu Christo Dei & hominis vna persona sit, aliud tamen est, vnde contumelia in viros, communis, aliud, vnde communis est gloria. Tertio illa propositio, Christus est aliud & aliud, neganda potius est, quam concedenda, quia iuxta communem significationem & sensum eius, significando diuersitatem in natura substantiali, significat etiā diuersitatem in supposito, quia significat diuersitatem simpliciter, quæ includit vtramq. distinctionem, in quo differt ab illo relatiuo, alterum, quod tantum dicit diuersitatem secundum quid. Et licet fortasse contrarium probabiliter defendi posset, tamen eam propositio sit ambigua, & possit facere erroneum sensum, simpliciter admittenda non est: dicatur ergo Christus habere aliud & aliud, & esse Deum & hominem secundum aliud & aliud, & componi ex his, quæ sunt aliud & aliud: non vero simpliciter esse aliud, & aliud.

In solutione ad 3. docet D. Tho. hanc propositionem esse falsam, Christus est tantum homo, quia illa dictio exclusiua posita in predicato cadit supra formale eius, vnde excludit aliam naturam, non aliud suppositum, vnde eadem ratione hæc etiam est falsa, Christus est tantum Deus, & constat, quia est vtrumq.: ergo non est tantum alterum illorum.

Quod si obijciatur, quia illa dictio exclusiua ita resoluenda est, quia Christus est homo, & nō est aliud, quā homo: sed vtraq. est vera, quia iuxta dicta, Christus non est aliud, & aliud. Respondet D. Tho. illam propositionem exclusiuam nō ita esse exponendam: sed hoc modo Christus est homo, & non habet aliud esse, quā hominis, & hæc posterior falsa est. Quam doctrinam admittunt Scotus, & fere alij Theologi in 3. dist. 6. & est cōsentanea Damasc. lib. 3. de Fid. c. 7. qui Damasc. addit hanc locutionem posse admitti. Totus Christus est homo, & totus Christus est Deus, & Christus est totus homo, & Christus est totus Deus. Et quidem in his posterioribus locutionibus, cum particula, totus, est pars prædicati, nulla est difficultas, quia, vt bene Damasc. inquit, in eis solum significatur, Christum esse perfectum Deum, & perfectum hominem, & habere in se totam Dei naturā, & totā hominis naturā: at vero in prioribus locutionibus, ubi particula, totus, est pars subiecti, & coniungitur cū Christo, cauenda est ambiguitas: significari enim per illas potest, totā personā Christi esse Deū, & totam esse hominē, & ita sunt veræ, vt recte Damasc. explicauit: significari etiam potest, Christum totaliter, vt ita dicam, cōstitui humanitate vel Diuinitate, atq. adeo, vel Diuinitatē solā, vel humanitatē esse totā formā, quæ Christus cōstituitur: & hic sensus esset falsus, & ideo nō videtur esse loquen-

loquendum sine sufficiente expositione. Sic enim dixit Augustinus. sermon. 30. de verbis Apostoli. Qui Iesum Christum plusquam hominem non nouerunt Iesum Christum vniuersum non nouerunt: si enim tantummodo homo est, & nihil amplius, non est ipse Iesus Christus.

Reliqua argumenta D. Tho. alia expositione non indigent.

ARTICVLVS II.

Verum in Christo sit tantum vnum esse.

Secundum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non sit tantum vnum esse, sed duo. Dicit enim Damascenus. in 3. lib. quod ea, quae consequuntur naturam, in Christo duplicantur. Sed esse consequitur naturam, esse enim est forma. Ergo in Christo sunt duo esse.

2. Præterea, Esse Filii Dei est ipsa natura diuina, & est æternum. Esse autem hominis Christi non est diuina natura: sed esse temporale. Ergo in Christo non est tantum vnum esse.

3. Præterea, In Trinitate quamuis sint tres personae, est tamen vnum esse propter unitatem naturae. Sed in Christo sunt duae naturae, quamuis sit vna persona. Ergo in Christo non est tantum vnum esse, sed duo.

4. Præterea, In Christo anima dat aliquid esse corpori, cum sit forma eius. Sed non dat sibi esse diuinum, cum sit increatum. Ergo in Christo est aliud esse, præter esse diuinum, & sic in Christo non est tantum esse.

Sed contra, Vnumquodque, secundum hoc dicitur ens, secundum quod dicitur vnum: quia vnum & ens conuertuntur. Si ergo in Christo essent duo esse, & non tantum vnum, Christus esset duo, & non vnum.

Respondeo dicendum, quod quia in Christo sunt duae naturae & vna hypostasis, necesse est, quod ea, quae ad naturam pertinent in Christo, sint duo, quae autem pertinent ad hypostasim in Christo, sint vnum tantum. Et sic autem pertinet & ad naturam & ad hypostasim. Ad hypostasim quidem, sicut ad id, quod habet esse: ad naturam autem, sicut ad id, quo aliquid habet esse. Natura enim significatur per modum formae, quod dicitur ens ex eo, quod ea aliquid est, sicut albedine est aliquid album, & humanitate est aliquis homo. Est autem considerandum, quod si est aliqua forma vel natura, quae non pertinet ad esse personale hypostasis subsistentis, illud esse non dicitur esse illius personae simpliciter, sed secundum quid, sicut esse album, est esse Sortis, non in quantum est Sortes, sed in quantum est albus. Et huiusmodi esse nihil prohibet multiplicari in vna hypostasi vel persona: aliud enim est esse, quo Sortes est albus, & quo Sortes est musicus. Sed illud esse, quod pertinet ad ipsam hypostasim vel personam, secundum se impossibile est in vna hypostasi vel persona multiplicari: quia impossibile est, quod vnius rei non sit vnum esse. Si igitur humana natura adueniret Filio Dei, non hypostaticè vel personaliter, sed accidentaliter (sicut quidam posuerunt) oporteret in Christo duo esse: vnum quidem, secundum quod est Deus, aliud autem secundum quod est homo. Sicut in Sorte ponitur aliud esse secundum quod est albus, & aliud secundum quod est homo, quia esse album, non pertinet ad ipsum esse personale Sortis. Esse autem capitulum, & esse corporeum, & esse animatum, totum pertinet ad vnam personam Sortis: & ideo ex omnibus his non fit nisi vnum esse in Sorte. Et si contingeret, quod post constitutionem personae Sortis, adueniret Sorti manus, vel pedes, vel oculi (sicut accidit in ceco nato) ex his non accresceret Sorti aliud esse, sed solum relatio quadam ad huiusmodi, quia, scilicet, diceretur esse, non solum secundum ea, quae prius habebat, sed etiam secundum ea, quae sibi postmodum adueniunt. Sic igitur, cum humana natura coniungatur Filio Dei hypostaticè vel personaliter (ut supra dictum est) & non accidentaliter, consequens est, quod secundum humanam naturam non

Fr. Suarez Tom. 1.

adueniat sibi nouum esse personale, sed solum noua habitudo esse personalis praesistentis ad naturam humanam, ut scilicet, persona illa iam dicatur subsistere, non solum secundum diuinam naturam, sed etiam secundum humanam.

Ad primum ergo dicendum, quod esse consequitur naturam: non sicut habentem esse, sed sicut quia aliquid est: personam autem siue hypostasim consequitur, sicut habentem esse. Et ideo magis retinet unitatem secundum unitatem hypostasis, quam habeat dualitatem secundum dualitatem naturae.

Ad secundum dicendum, quod illud esse æternum Filii Dei, quod est diuina natura, fit esse hominis, in quantum humana natura assumitur à Filio Dei in unitatem personae.

Ad tertium dicendum, quod, sicut in prima parte dictum est, quia persona diuina est idem cum natura, in personis diuinis non est aliud esse persona præter esse naturae: & ideo tres personae non habent nisi vnum esse. Habere autem triplicem esse, si in eis esset aliud esse persona, & aliud esse natura.

Ad quartum dicendum, quod anima in Christo dat esse corpori, in quantum facit ipsum actum animatum: quod est dare ei complementum naturae & speciei. Sed si intelligatur corpus perfectum per animam absque hypostasi habente virtutem, hoc totum compositum ex anima & corpore (prout significatur nomine humanitatis) non significatur, ut quod est, sed ut quo aliquid est. Et ideo ipsum esse est personae subsistentis, secundum quod habet habitudinem ad talem naturam: cuius habitudinis causa est anima, in quantum perficit humanam naturam, informando corpus.

COMMENTARIVS.

In hoc articulo, non solum est quaestio de modo loquendi, sed etiam de re ipsa. Et quoniam mens D. Thomae in toto articulo obscura est, prius res ipsa disputanda videtur, & deinde sensus D. Tho. & vera eius mens ac sententia explicanda: ipse enim simpliciter docet, in Christo esse tantum vnum esse personale. Quid autem intelligat nomine esse personalem, quomodo etiam illud affirmet esse vnum, non satis declarat, neque etiam exponit, quomodo per illud esse humanitas ipsa existat, omnia ergo hæc ex sequenti disputatione constabunt.

DISPUTATIO XXXVI.

In duas Sectiones distributa,

De esse existentiae Christi, & humanitatis eius.

VO breuiter in hac disputatione tractanda sunt. Primum est, per quam existentiam humanitas Christi in rerum natura existat, alterum vero est, an & quomodo esse existentiae Christi vni sit, quæ disputatione, quod ad rem ipsam attinet, & præsertim quoad primam eius partem, ad quaestionem secundam Diui Thomae pertinebat, ubi mysterium ipsum & vnio Incarnationis explicata est. Ibi enim videndum erat, an hæc vnio sit in ipsa existentia increata nec ne: tamen in hunc locum remissa est, ut hoc consuetudini daremus, & quia maxime videtur hæc disputatio necessaria ad ea intelligenda, quæ Diuus Thomas in hoc articulo tradit.

SECTIO I.

An humanitas Christi formaliter, & intrinsece existat in rerum natura per existentiam increatam vel per propriam & creatam.

Prima sententia negat, in Christi humanitate esse aliquam existentiam creatam, sed per vnionem assumptam esse ad existentiam per ipsam existentiam increatam Verbi diuini. Hæc est sententia communis Thomistarum: Caietani hic, Capreoli in 3. distinctione. Ferrar. 4. contra Gent. cap. 35. & 41. tenet etiam Henr.

Caietani.

Capreoli.

Ferrar.

Henr.

Ccc 3